

Přístupné webové stránky - příručka pro knihovny

Eva Cerniňáková

Pro život lidí s postižením jsou informační technologie, internet a mobilní aplikace velkým přínosem. V mnohém jim usnadňují život a dávají jim možnost zvládat řadu činností samostatně, bez pomoci druhých. Bohužel, ne vždy mohou potenciál, který jim technologie nabízejí, plně využít, protože webové stránky nebo aplikace jsou často vytvořeny tak, že pro ně nejsou přístupné.

Přístupnost řeší Zákon o přístupnosti webových stránek a mobilních aplikací^[1], který začal platit v dubnu 2019. Přístupnost se podle tohoto zákona týká většiny knihoven, navíc je i jedním ze základních předpokladů rovného přístupu ke knihovním službám a informacím. Protože však prováděcí metodický pokyn k zákonu o přístupnosti^[2] je určen spíše těm, kdo mají odborné znalosti v oblasti IT, pro mnoho knihovníků se příliš nehodí. Knihovnický institut NK ČR dal proto podnět ke vzniku metodické příručky určené přímo pro pracovníky knihoven. Tato příručka byla zveřejněna v září 2020 pod názvem *Přístupné webové stránky - příručka pro knihovny* a je dostupná na adrese <https://prirucky.ipk.nkp.cz/>.

Příručka je určena všem pracovníkům knihoven, nejen těm, kdo mají na starosti koncepci a správu webových stránek. Na přístupnost má totiž vliv nejen to, jak jsou webové stránky vytvořeny, ale i způsob, jakým jsou informace na webu prezentovány, nebo jak přístupné jsou dokumenty ke stažení (ve formátech PDF, DOCX aj.), jako je knihovní řád, pozvánky aj. V příručce je kladen důraz na porozumění problematice, nikoliv pouze na samotná pravidla.

První část příručky nazvaná *Uživatelé webu se specifickými potřebami* je úvodem do přístupnosti. Vysvětluje, pro které uživatele a proč je přístupnost důležitá, jaké jsou nejčastější překážky přístupnosti a jaká opatření naopak mohou pomoci.

Hlavní část příručky *Základy přístupnosti webu pro knihovníky* je určena těm, kdo připravují koncepci webu. Přináší podrobné informace o přístupnosti z hlediska jednotlivých opatření, doporučené zásady pro tvorbu přístupného webu i objasnění, jak může dodržování těchto zásad pomoci lidem se specifickými potřebami i běžným uživatelům.

Pro ty, kdo web spravují nebo na něj vkládají informace, je určena část nazvaná *Manuál přístupné editace webu*. Jde o výběr témat z části *Základy přístupnosti webu pro knihovny*, která se přímo týká editace stránek v redakčním systému.

Části *Jak ověřit přístupnost* a *Přílohy* obsahují praktické informace (kontrolní seznam pro ověření přístupnosti, tipy pro výběrové řízení na tvorbu webu, odkazy na články, nástroje aj.).

To, že je příručka dostupná prostřednictvím webového rozhraní, umožňuje vzájemné propojení souvisejících informací pomocí odkazů. V rozhraní je také k dispozici řada navigačních nástrojů (lišta s přehledem kapitol, historie prohlížení, přehled nadpisů na stránce) nebo grafické prvky umožňující zvýraznit tipy, doporučené zdroje či možné problémy.

Kapitoly, jejich výběr nebo celou příručku lze tisknout či stáhnout ve formátech TXT, PDF, ODT nebo EPUB. Příručku lze také pohodlně číst na mobilních zařízeních.

Příručka se snaží přispět k porozumění tématu přístupnosti. Výčet pravidel bývá těžko zapamatovatelný, ale pochopení, pro koho a proč jsou jednotlivá opatření důležitá, může podpořit jejich používání v každodenní praxi. Knihovna, která uvedené principy uplatní na svých webových stránkách, by neměla mít problémy se splněním požadavků zákona o přístupnosti ani s dostupností webových stránek a elektronických služeb pro seniory, cizince, lidi s postižením, i další uživatele se specifickými potřebami.

Kontakt na autorku: cernin@jabok.cz

[1] Zákon ze dne 20. března 2019 o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací a o změně zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. *Sbírka zákonů České republiky*, 2019, 44(99), s. 853-857.

² NÁPRAVNÍKOVÁ, Jana a SJEDNOCENÁ ORGANIZACE NEVIDOMÝCH A SLABOZRÁKÝCH. *Metodický pokyn k zákonu č. 99/2019 Sb., o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací a o změně zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (včetně požadavků normy EN 301 549 V2. 1.2)* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, Odbor eGovernmentu, 2020 [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodicky-pokyn-pristupnost-internetovych-stranek-a-mobilnich-aplikaci-pdf.aspx>

